

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Q. 8. An licet occultâ cpmensatione?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

apud alium depositam furtim accipit, peccat; quia (ut ait S. Thom. q. 66. a. 5. ad 3.) gravat depositarium, & sic tenetur ad relevandum hoc gravamen, ipsum monendo, vel depositum reddendo.

Resp. II. Qui occultè accipit rem suam apud alium sine iusto titulo extantem, & quam potest alia ratione putà per iudicem recuperare, peccat contra Justitiam legalem; quia violat Juris ordinem. Sed non tenetur ad restitutionem; quia res illa sua est, & alter nullum Jus in illam habet. Ita S. Thom. 2. 2. q. 66. a. 5. ad 3. ibi: *Qui furtim accipit rem suam apud alium injustè detentam, peccat quidem, non quia gravet eum, qui detinet; (Et ideo non tenetur ad restituendum aliquid, vel ad recompensandum;) sed peccat contra communem Justitiam, dum ipse sibi usurpat suae rei iudicium, juris ordine prætermisso. Et ideo tenetur Deo satisfacere, & dare operam, ut scandalum proximorum, si inde ortum fuerit, sedetur.* Talis autem non peccaret, si alia ratione nempe petitione, vel iudicis auctoritate, vel sine magnis sumptibus rem suam recuperare non posset, modo absit scandalum, & moneatur injustus detentor, (si fieri potest,) nihil jam debere.

Q. 8. An uti licet occulta compensatione?

Not. Occulta compensatio est, cum in scio eo, qui tibi debet, accipis, vel retines privata auctoritate ex eius bonis ea, quæ tibi certo debet ex Justitia.

Resp. I.

Resp. I. Non licet officialibus Reip. opificibus, operariis, famulis & ancillis, &c. aliquid furripere, eò quòd putent stipendium, de quo convenerunt, esse justo minus. Quia I. Innoc. XI. damnavit hanc propos. *Famuli, & famula domestica possunt occulte heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod acceperunt.* 2. Nunquam licita est compensatio, nisi debitum sit certum, quod hic non contingit. 3. Agerent contra pactum, nam consenserunt in pretium minus. 4. Nihil eis debetur ex Justitia ratione laboris, & operarum, nisi pretium de quo conventum est, licet sit infimum, ex Matt. 20. *Non facio tibi injuriam, nonne ex denario convenisti mecum?* Quòd si constaret pretium illud, de quo convenerunt, esse minus infimo, tamen fieri potest, ut illorum opera non sit magis utilis Domino, qui illos nolisset acceptare sub majore pretio. An autem hoc ita se habeat, non ipsorum, sed Domini est judicare. 5. Non invenerunt alios, qui plus dare voluerint. Ergo illud est justum pretium; nam justum pretium est illud quod communiter homines solvunt; non enim plus valet res, vel opera, quam id quod communiter pro ipsa inveniri potest. Denique si id liceret, aperiretur via innumeris furtis: nam isti sibi facile persuaderent stipendia esse justo minora, essentque judices, & executores in propria causa etiam dubia, ac incerta.

Resp. II.

Resp. II. Concurrentibus certis conditionibus licita est occulta compensatio. *Est commun.* quia hæc neque est contra Justitiam commutativam, cum nulla iniuria inferatur debitori nolenti solvere: ipse enim ex Justitia tenetur tantumdem dare, & creditor accipit id, quod ex Justitia suum esse debet; estque justa defensio ab iniuria, qua creditorem continuo vexat debitor, injustè retinendo id, quod ei ex Justitia debet. Ergo debitor non potest esse rationabiliter invitus quoad substantiam, sed nec quoad modum; quia creditorem excusat necessitas, & impotentia aliter accipiendi solutionem. Neque est contra Justitiam legalem, & publicam potestatem; nam supponitur Judex vel nolle, vel non posse rem debitam creditori adjudicare. Conditiones autem necessariae ad licitam compensationem hæ sunt.

1. Ut certum sit rem illam nunc actu debitam esse ex iustitia: nam si id incertum esset, non liceret quidquam surripere: quia in dubio, & in casu incerto melior est conditio possidentis; & iniquum est pro debito incerto certam solutionem propria auctoritate sumere, atque exponere se periculo accipiendi rem alienam sibi non debitam. Neque id licet, si res non esset debita ex Justitia, sed solum ex gratitudine: quia debitum ex gratitudine non est rigorosum, nec ullum parit Jus ad rem, nec est circa aliquid determinatum, sed pendens

ex

ex libera voluntate alterius. Defectus huius conditionis continet peccatum iniustitiæ obligans ad restitutionem: quia tunc fit iniuria cum damno.

2. Ut creditor non possit rem suam, vel sibi debitam alia ratione puta petitione, vel per iudicem obtinere. Alioqui fieret iniuria publicæ potestati, & peccaretur contra ordinem debitum à Jure constitutum juxta, *l. un. Cod. Ne quis in sua causa. ibi: Generali lege decernimus neminem sibi esse iudicem, vel jus sibi dicere debere.* Solus tamen defectus huius conditionis non obligat ad restitutionem: quia creditori non est illatum damnum, cum (ut supponitur) non plus acceptum sit ex eius bonis, quàm certò debitum erat ex Justitia. *Ita S. Antonin.*

3. Ut creditor non accipiat rem debitoris depositam apud se, vel sibi commodatam, ex cap. ult. *de Depos. & l. i. r. Cod. Depos. & l. ult. Cod. Commod.* quia fieret contra fidelitatem, & obligationem depositi, vel commodati, quod maximam fidem postulat, & contra conventionem saltem tacitam restituendi rem Domino.

4. Ut accipiatur res in eadem specie, si fieri potest: alioqui debitoris res sine necessitate, & eius consensu, ac proinde iniustè permutteretur.

5. Ut fiat sine periculo scandali, & infamiæ propriæ, vel proximi, vel damni tertii, qui putaretur

pareretur furatus, & cogeretur restituere: nam licet hoc damnum sequeretur per accidens, tenemur tamen ex charitate impedire grave malum proximi, quoties possumus sine nostro gravi damno.

6. Ut fiat sine injuria tertii, qualis esset, si acciperetur res alteri commodata, locata, oppignerata, vel apud eum deposita: nam iste tertius habet Jus rem illam ad suum usum, vel securitatem detinendi, aut custodiendi. Item si bona omnia essent hypothecata aliis: nam hi habent Jus ex iis solutionem accipiendi cum detrimento aliorum. Vel etiamsi non essent hypothecata, sed non sufficerent aliis debitis solvendis, non potes integram solutionem recipere, nisi hypothecam, vel privilegium habeam: nam alioqui non habes Jus ad integram solutionem cum damno aliorum, sed solum pro rata, cum alii creditores æquè Jus habeant ad bona debitoris: quod jus violas, si ex integro debitum recipias; nam auferis aliis id, quod pro rata perciperent. His adde ut facta compensatione debitor, si fieri moraliter potest, moneatur nihil jam debere, tum ne permaneat in peccato, existimando se teneri debitum solvere; tum ne ipse, vel ejus hæredes cogantur iterum solvere tuis hæredibus. Quod si voluerit postea solvere, non debet accipi iterata solutio; vel si nequeat sine infamia recusari, occultè statim restitui debet. Cum autem rarissimè omnes istæ conditio-

nes concurrant, rarissime licita esse potest compensatio occulta. Quamvis autem sit illicita non tamen obligat ad restitutionem, nisi quando injustè illatum est damnum alteri.

Q. 9. An licet in gravi, vel extrema necessitate aliena surripere.

Resp. I. Non licet in gravi, &c. vide pag. 356.

Resp. II. In extrema necessitate licet accipere rem alienam necessariam ad vitæ suæ, vel suorum conservationem. *Est commun.* quia in extrema necessitate omnia sunt communia saltem quoad usum: nam quisque habet jus naturale, & obligationem conservandi vitam suam, ac suorum per media ordinaria ad hoc ex se ordinata, & à Deo auctore naturæ omnibus concessa; qualia sunt bona externa, quorum proinde divisio, & proprietates fieri non potuit nisi servato aliis jure utendi illis in extrema necessitate.

In tali necessitate *Etiam potest aliquis occultè rem alienam accipere, ut subveniat proximo sic indigenti.* Ait S. Thom. 2. 2. q. 66. a. 7. ad 3. nempe ex propriis bonis nequeat illi subvenire, tunc enim surripiens est veluti instrumentum indigentis. Deinde cum quisque teneatur diligere proximum sicut seipsum, potest & debet ei subvenire eo modo, quo sibi licite posset, & vellet opitulari in eadem necessitate. Neutrum tamen licet 1. Si Dominus rei sit, vel foret in pari necessitate. *Ita omnes.* Nam